

Відродження

ЩОДЕННА БЕЗПАРТІЙНА ДЕМОКРАТИЧНА ГАЗЕТА.

Ч. 105.

Вівторок 6 серпня (24) липня 1918 року.

Рік вид. I.

Умови передплати: на місяць 8 карб., на 3 місяці 24 карб..
Передплата приймається кожного числа місяця; за зміну
адреси 50 коп.

Умови друкування оповісток:
На 1 сторінці 2 карб. 50 коп., на 4 сторінці 1 карб. 20 коп.
— за один рядок і шпальту за кожний раз. Особам, що шу-
кають працю 1 карб. 50 коп. за 3 рядки за один раз.

Адреса редакції і контори:
Київ, Театральна площа № 48-А, телефон 57—16.
Редактор приймає від 1 год. до 2 години Секретарі від 1 год.
до 3 години. Контора відкрита від 10 год. до 3 години.

АЛЕКСІЄВСЬКИЙ ПАРК | АПОЛО

Дирекція Т-го Т-во.
Сьогодні і щоденно в саду
на відкритому повітрі
ЦИРКЪ КИССО
участ. лучшие цирк. артисты въ
открытомъ театрѣ. ГАСТРОЛИ
извѣст. артистовъ:
Первый на Украинѣ **Гамалій**.
Польз. гром. успѣх. **БАНДУРИСТЪ**
Юная исп. рус. пѣс. и цыг. ром.

Аня Муратова, Люб. кievск. публ. **А. Матовъ**
арт. Петр. и Моск. театр. баян рус. пѣсень **А. ГА-**
ЛИНЪ, юмористъ, любимецъ публики **Н. ДОНЦОВЪ**,
арт. Петр. театр., исп. рус. пѣс. и цыг. ром. **Е. И.**
БОРОДИНА, музыкальн. клоуны **Ар. БИ-БОБ** и друг.
Въ саду съ 6 ч. веч. масса развлеченій. 2 оркестра
музыки. По окон. въ концерт. залъ больш. **ВАРЬЕТЕ**,
изъ 40 №№.

Анонси! Въ субботу, 4 Авг. традицiон. **БЕНЕФИСЪ**
ДИРЕКЦІИ. Масса новостей. Подр. въ оф.
Гл. реж. **В. П. Качановъ**. 655—

ШАТО | ВІДКРИТИ ТЕАТР.

Акробати-ексцентрики.
АРМАНД і ЦЕРЕТ
Дует балетних танців
В. Петракевич і В. Карнецький.
Автор, комік-жорист **БУКАЛЬЦОВ** | Юморист **САВИЦЬКИЙ**
Кубанські тапдори | Циганські-баритони
З. СИЛАН З | **ДАЛЬСЬКИЙ.**
І багато инш. Початок музики о 7 год. Програми о 9 год. веч.
Театр-Вар'єте | Щоденно концерт "GALLA"
з 50 №№. Початок о 10 год. веч.
Побудовані в програмі.

ТЕАТР КУПЕЦТВА.

6-го, 7-го, 9-го і 10-го серпня відбудуться спектаклі
артистки **Л. Атаманської**. Підуть п'єси: **ГАНДЗЯ**,
ДОКИ СОНЦЕ ЗІЙДЕ, **МАРУСЯ БОГУСЛАВКА**
і **ВОСКРЕСІННЯ**.
Група весь час робить дуже гарні збирання.
На коло йде до 2500 карб. На сезон 1919 року
театр віддано знов **Т. КОЛІСНИЧЕНКУ**. 863—

ЛІТНІЙ ТЕАТР КУПЕЦЬКОГО ЗІБРАННЯ.

Дирекція Колісниченка Т-во українських артистів
лід орудою **О. Раїсівна**. Сьогодні, понеділок, 5-го
серпня, — **МАЙСЬКА НІЧ і НА ПЕРШІ ГУЛП**.
Вівторок, 6-го — **ГАНДЗЯ** (1-й спектакль артист-
ки Атаманської). Середя, 7-го — **ДОКИ СОНЦЕ**
ЗІЙДЕ (2-й спектакль артистки Атаман.). Четвер,
8-го — **СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК**. П'ятниця,
9-го — **МАРУСЯ БОГУСЛАВКА** (3-й спект. арт.
Атаман.). Субота, 10-го — **ВОСКРЕСІННЯ** (4-й
спект. арт. Атаман.). Неділя, 11-го — **ПАННА**
ШТУКАРКА і ВЕЧОРНИЦІ. Понеділок, 12-го —
НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА. Вівторок, 13-го —
ГРІШНИЦЯ і ДИВЕРТИМЕНТ (сольовий і хоро-
вий). Середя, 14-го — **НЕ УВІЙ і ВЕЧОРНИЦІ**.

Великий театр "МІНІАТЮР"

Фунду-
клевійська
№ 5.
Бувший "БЕРГОНЪ".
Дир. **С. Брикіно**, **М. Максина**, **П. Милорадовича**.
СЬОГОДНЯ 2 СЕРІІ. Поч. о 8 і 10 год. веч.
Каса відчинена від 11—2 год. і від 6½ год. веч.
ПАВЛО ТРОІЦЬКИЙ, Ком. **Въ штатскомъ**.
М. Н. БЕМЕР, Е. ПЕРО, КУРТ-ФУС, ЛЕО-МЕЛІ.

Просімо громадян і громадинок м. Києва підтри-
мати своїм ласкавим перебуванням у за-
ново викрите **ЛЪОТО-КЛУБ** пораненим офіцерам і
військовим урядовцям, **В. Підвальна вул.**, рiг Столи-
пінської № 28, парадний хiд "ОРЕЛ". Вхiд даремно,
буфет. Лото з 6 год. веч. щоденно. Рада Старшин.
894—

Нѣмецкій театр | СЕГОДНЯ др. Г. ЗУДЕРМАНА.

Николаевская 4.
Дирекція:
ФРИДРИХЪ ОТТО
ФИШЕРЪ.
Театръ в. **М. ЛУБЕНЦОВА**.
БОЙ БАБОЧЕКЪ.
Начало въ 8½ ч. вечера.
Касса открыта съ 7-го ч. веч.
Предв. продажа билетовъ (Кре-
счатикъ 9), въ Нѣмецкой полевой книжной торговлѣ
ежедневно съ 8—10 ч. дня и въ 2—6½ веч.

Культурно-просвітня комісія при Зинківській
міській думі по організації Зинківської української
міської гімназії запрошує осіб, які мають відповідні
права:

- 1) на посаду директора гімназії (умови—4500
карбованців на рік, крім платні за лекції і на до-
рожничу);
  - 2) на посаду вчителя (вчительки) підготовчої
класи (умови—1350 карб. за 18 лекцій і по 600 карб.
за класове господарство у двох класах, крім платні
на дорожничу). Платня буде побільшена згідно з но-
вими штатами державних середніх шкіл.
- Заяви про бажання одержати ці посади з кор-
ротким curriculum vitae треба надіслати на Полтав-
щину до Зинківської міської управи для культурно
просвітньої комісії до 20 серпня ц. р. 897—

У МІШАНИЙ ГІМНАЗІІ | БЕНРИКОВА - ГАНЖИ

прохання щодня прийм., вступ. іспити в підготовч.,
I, II, і III кл. почн. 25 серпня н. ст. Печерськ, Арсе-
нальна вул. № 3, від 10 до 1 год. дня. 882—

Українська міш. гімназія для дорослих

Рада спілки вчит.-українців м. Києва закладає з
осени ц. р. 8-ми класну мішану гімназію (вечірня змі-
на) для доросл. по програму хлоп'яч. держ. гімназ.
(курс чотирьохрічний). Прохання прийм. в канц. 2-ої
гімназ. (Бібік. Бульв. 18 у дворі) од 6-ої до 9-ої год.
вечора. 880—

Пишучі машинки. ПРОДАЖ, КУПЛЯ і ПОЛОГОДЖЕННЯ.

Київ, Столипінська вул., № 24—28, від 11—2 год.
і 4—6 год. веч. 794—

Київський Педагогічний Інститут при Фребель-ських Товаристві.

З 1-го вересня при Інституті, крім російського
дошкільного відділу, одкривається українськ. до-
шкільн. відділ з викладання на українській мові,
курс 3-х річний. До Інституту приймаються чоловіки
і жінки з середньою освітою, або вчителки й вчи-
тели з дворічним стажем.
Платня 150 карб. річно. Прохання приймають-
ся до 1 вересня. Київ, Біб. Бульвар № 58. 666—

Центральне Бюро передплат на всі українські газе-
ти і журнали, що раніш істнували в помешканні Цент-
ральної Ради, після минулих руйн і розривів знов
розпочало свою діяльність. Бюро безпосередньо зно-
ситься з закордонними українськими часописами, а
на місцях по Україні має густу сітку власних аген-
тів. Прийняті в передплату гроші, Бюро негайно пере-
дає до контор часописів. Комісових 5 проц. за Бюро
відповідає Редакція журналу "ШЛЯХ". Адреса: Київ
Мар.-Благовіщенська, 123, пом. 20 тел. 50-59. Відділи
Бюро в Києві: 1) Фундуклівська, 19 Кингарця "Ук-
раїнська Республіка". 2) Хрещатик, 28, Кингарця
"Книгозбірня". 251—

ПОЛТАВСЬКА СПІЛКА споживчих товариств у м. Полтаві.

(Рiг Шевченківської та Стрітенської вулиць) про-
понує окремим особам та будівничим товариствам
прийняти участь в торгах на будівництво залізобетонного
пангауза.

Цей будинок будуватиметься у місті Полтаві, біля
Київського вокзалу, в нинішнім сезоні. Вся робота
з матеріалами, коштує біля 1.000.000 карб.

Чертежі технічні, умовні та коняцій, можливо ба- рзати ЩОДЕННО в Правлінні Спiлки

від 10 до 3 год. у день, з 31 липня до 6 серпня ц. р.
Заяви про згоду взяти підрад з зазначеною ціною,
повинні подати до Правління Спiлки не
пізніше 12 годин дня 7 серпня 1918 року н. ст.
873—

УКРАЇН. НАРОД. КООПЕРАТИВНИЙ БАНК (УКРАЇНБАНК)

Хрещатик, 27.
з 1-го серпня, цього року, буде проводити операції
в ДВІ ЗМІНИ:
1) від 9-ти до 2-х годин дня і
2) від 4-х до 7-ми годин вечора.
У вечорі будуть операції тільки по біжучих рахунках,
вкладках, переводах та комісових дорученнях.
По біжучих рахунках і вкладках 4 1/2% до 6%
Банк платити від
По суботах вечірніх операцій НЕ БУДЕ. 820—

ЖИЛ Т НОЖІ по новлюю. **М. Василь**, 29, пом. 2,
пр 10—12 і 5—7 год. 826—

УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО!

Вже заснувався й оперує
НОВИЙ **"БАТЬКІВЩИНА"** Пушківська,
№ 39.
Також ведеться запис в члени кооперативу. 900—
Ресторан "Уніон" Хрещатик № 34, тел. 31-26,
у часі обідів і веч. грам ор-
кестр. При рестор. кабінети і біляри.
З пошанню **АРТИЛЬ**. 825—

Міністерство Торгу і Промисловости

пропонує п.п. урядовим інспекторам, окремим лікві-
даційним правлінням, заснованим по справах підпри-
ємств, котрі належали бувшим ворожим підданям,—
представити не пізніше 1-го вересня ц. р. відомости
про стан доручених їм справ.
Відомости належить представляти в засноване при
Міністерстві ліквідаційне по дотлагу за урядовими
інспекторами і ліквідаційними правліннями підпри-
ємств бувших ворожих підданях.
(Будинок Міністерства, Столипінська 55-6). 872—

Київ, 6-го серпня 1918 р.

Всі газети заповідли сенсацію: "Сам" В. В. Шульгин, pontifex maximus кievського монархі-
зму готує докладну записку, в якій вилонить мо-
тивні, що спонукують його зрестися українського
громадянства. Властиво це не було для нікого,
хто знає спосіб думання цього "лицаря сумного
лиця", волинського Дон-Кіхота, який захопаний
у фантастичну Дульцинею, "єдиною і неделимю",
ніякою сенсацією. Від цього "малоросійського гі-
дальга", що від молодости зачитувався баладами
і романами про "великій, єдиний, могутій рус-
ській народ", і не тільки зачитувався, але й пові-
рив у реальність політичної фантастики, сподівав-
ся можна було ще одної Дон-Кіхотської ви-
здолки.

Дон-Кіхоти не перевелись. Вони ще живуть
незалежно від партійної приналежності. Вони—
демони на виворіт. Мефістофель з "Фауста" ска-
зав про себе: "Ich bin ein Teil von jener Macht, die
alles Bösе will und alles Gute schafft" (Я—частина
той могутньої сили, яка хоче робити зло, а робить
добро). Дон-Кіхотів можна схарактеризувати так,
що: "Sie sind ein Teil von jener Macht, die alles
Gute will, und alles Bösе schafft" (вони є частиною
той сили, що хоче робити добро, а робить зло).

Єсть ріжниця в духовості Дон-Кіхотів і Ме-
фістофель. Перші—це віруючі фанатики, які
свою віру спирають на глибокім почуванні, дру-
гі—це глибокі аналитики і скептики, яких діяль-
ність виходить з холодною й гострою, як бритва,
розуму. Перші не комбінують, не розважають,
тільки задивлені в якийсь ними самими вито-
рений фантастичний ідеал, ідуть до цього ідеалу
на оселі, другі комбінують і розважають, спираю-
чись на реальні підстави.

І а ні одні, а ні другі не доходять до намі-
ченої мети. Перші, хочаби робити тільки добро,
світло, зло, а другі навиворіт.

В. В. Шульгин саме з родини Дон-Кіхотів.
Відзначаючись незвичайною силою чуття й тем-
перности, він вже в першій своїй молодості осі-
дав публіцистичну Розинанту. Я випушив на бо-
ротьбу в обороні "православ'я, самодержав'я, на-
родности". Ніхто в тих часах не нападав на ці
три кити. Тодішні українці, проти котрих він
так борюва, були більш царедлавно настроєні, як
сам цр. За їх плечима він бачив сепаратизм,
"мазенитство", а в них, властиво, було тільки
прив'язання до "малоруської" ковбаси, борщу,

гопака, горілки, гречаників і того етнографіч-
ного графету, який так був розповсюджений
серед нашої інтелігенції в часи нашого найбіль-
шого національного застою. Українофільську ота-
ру овець він приймав за грізне військо, з яким
треба боротися. І наслідки були для В. В. Шуль-
гина і для ідеї "єдиної і неделимю" катастрофіч-
ні. Українофільство переродилось в українство,
замилування до етнографічних особливостей ук-
раїнського народу—в любов до самого народу.

Чим дужчим ставав український рух, тим
більше ріс сказ В. В. Шульгина. Своєю жовч і
лють він впливав на сторінках "Кіевлянина", по-
топаючи що-раз, то більше, у морі доносів, які
стягали скорпіони на українських діячів.

Чорна волинська земля вигодувала цього
чорносотенового Дон-Кіхота і, оскільки він не ки-
дав своєї рідної Ляманчі, України, то ще мав
деяку силу і де-яке значіння. Та досить було
йому перебраться в суєздство "хладних фінських
скал", в "утримий Петербург", досить йому було
покинути український чорнозем і влізти в "жов-
те" болото—"прогресивного бльоку", як пропала
вся сила цього параноїка.

Вправді остатків українського смору, які
проявляються в його думських промовах, слуша-
ли залюбки усі члени московського парламентар-
ного сур'яту, але політичного значіння вони
не мали.

Його дон-кіхотська лицарськість використо-
вали думські мефістофелі й великі йому, викорис-
таному монархістично, Іхати до Миколи II, до Пскова,
відбрати від імператора "всєя Росії" акт відре-
чення.

Це його остаточно зломлю. До Києва він
приїхав, як підірвана вже людина. Гонючі остат-
ками своєї енергії, він вправді ще неначе за со-
ломину хопався за "государственную думу", яка
ніби-то об'єднить Росію, коли дума заведе, хо-
пався за військовий з'їзд донського козацтва, що
відбувався у Києві й написав славний "донос"
на українців, яких він уважав виновниками свого
нещастя, виновниками образи, нанесеної його
Дульцинею-Росії, але його зірка блідла й блідла.

Лишилось тільки одно. Гордість гідальга,
яка ратувала його і будила до його повагу, на-
віть з боку ворогів. І більшовики й українці,
прочуваючи, що мають перед собою шановні остан-
ки минулого, а не поважного політичного проти-
вника, дали йому спокій. Ці шановні останки кри-
чали на все горло: "Повісьте мене, розстріляйте,
але знайте, що до гробу піду з образом моєї не-
забутньої Дульцинею, "єдиної і неделимю". Дати
мученицький вінець цьому маніякові було би без-
глуздям і це дуже добре розумли його против-
ники.

Коли приїшли німці на Україну, він зломив
своє перо, випустивши останній номер "Кіевля-
нина". В домашній затішок усувався також, як
сестра милосердя, його жіночий пол, змов, кот-
рий на гробі Росії поклав цвіти і запалив дям-
падку.

З політичної арени зійшов В. В. Шульгин,
і хоч дуже потаю жив, умів-гарно й з достоїн-
ством умерти.

В кожному разі В. В. Шульгин—це індиві-
дуальність, яка, роблячи навіть злочинне діло,
робить його в повній вірі, що служить якійсь ве-
ликій ідеї. Він може фізично жити з вірою в
свою правоту і навіть, як би за його безглуздий
акт відречення від українського громадянства
спали на його голову переслідування, він пові-
тав би їх з радістю перших фанатичних христия-
н.

Відречення б. Шульгина, хоч безглузде, але
консеквентне, бо впливає з минулого його діяль-
ности, з його способу думання. Зрозуміле також
відречення з боку є. Г. Шульгинової. Жити
довгий час в світі мрій і фантазій свого чолові-
ка, жінка також повірила в реальність тих мрій і
тих фантазій.

Але при чім тут такі "малороси" як Савен-
ко, Фімоцький і Йозефі, при чім тут ті "людсь-
кі інфузорії"?

Чи вони також гріхують мученицького ві-
ця?

Ми знаємо, і вони це ще краще знають, що
мученицького вінця вони тепер не дістануть. І
саме не переконання в безкарности шпихнуло
їх на цю демонстрацію.
Припустив одначе на хвилину, що спали би
на їхню голову репресії, вони ніякщо засипали
би ці "меліде людшин".
Шульгин прийнявмеце ніколи не кавав, що

він стоїть на ґрунті української державності, а панове Ефимовський і Йозефі публічно навіть заявили, що не тільки не є ворожі українській державності, але навіть обіцяли доложити всіх старав для її укріплення. І тільки тоді, коли її будівничі «ферти» були відкриті, вони «не желают бить українськими гражданами».

Інтересне тепер питання, чийми гражданами є ці панове? Д. Шульгин—це безперечно «гражданин шпиталю для нервово хорих», його жінка—пого ж сестра милосердя, і що до їх «гражданства»,—не може бути ніяких сумнівів.

Але чийми «гражданами» є д.д. Ефимовський, Савенко та Йозефі? «Гражданами» Росії, теперішньої «Совдепії»? Росія скажуть, що ні. «Гражданами» Франції, Англії, Італії або Америки? Там існують закони про громадянство, для яких не вистарчає проста заява. «Гражданами» держави, яка має повстати в майбутності? Але це ще вилами на воді писано, чи така держава повстане, чи буде «дівина і неділяма».

Отже повстає інтересний юридичний випадок. Існує троє людей на Україні, котрі не записані юридично а ні до одної держави. Ці панове займають офіційне становище гласних думи, української державної інституції. Відірвавшись від українського громадянства, вони тим самим перестали бути членами думи, цієї української державної установи.

Припустимо, що український уряд так собі з простої фантазії, а може для того, щоби вивисити юридичне становище, сконфіскує їх маєтки, наприклад—домі д. Йозефі. Питання: яка державна організація стане в обороні п. Йозефі? Навіть під час війни прав громадян воюючих держав боронить хтось із нейтральних послів, якому доручено цю оборону. Хто ж буде боронити домів п. Йозефі?

А вартоби українському урядові зробити цей експеримент, щоби раз на все не дозволити гдузувати собі над поватою Української Держави.

ТЕЛЕГРАМИ.

Врожай.

КРЕМЕНЧУГ, 5-VII. Врожай гарний, жнива прохадять добре. Посекуди вже молотять озиму пшеницю, жито. Зерно велике, гарної якості. Державне бюро, розпочинаючи закуп і прийом збіжжя, видало обов'язкову постанову, забороняючи вільну купівлю хлібних продуктів і фуражу. (УТА).

Збор податків.

КАМ'ЯНЦЬ-ПОД., 4-VIII. В губерніяльній земстві відбулася нарада в справі збору податків, котрих селяне дає цілї пори не платять через те, що в волостях не зроблена розкладка і села віддалені від державної скарбниці. Постановлено організувати в контактї з фінансовою палатою кадр волосних зборщиків. (УТА).

Миловарений завод.

ХАРЬКІВ, 4-VIII. Засновується утилізаційний миловарений завод. (УТА)

Брак фуражу.

ХАРЬКІВ, 4-VIII. Через брак фуражу рішено припинити конку. (УТА).

Бунт.

ХАРЬКІВ, 4-VIII. З Курську повідомляють: В Вязьмі, Смоленської губернії, голодний бунт. Червоноармійці одмовились виступити проти. «Продком» розбито, пустий хлібний склад спалено. (УТА).

Реквізиторна комісія.

МИКОЛАЇВ, 4-VIII. Утворено окрему реквізиторну комісію, головним завданням котрої являється встановлення твердих цін на товари, а також реквізіція спекултантних товарів. Головою комісії призначено колишнього Ломжинського губернатора Стерлігова. (УТА).

Евакуація.

МИКОЛАЇВ, 4-VIII. Задоволення правительством прохання біженських комітетів про допомогу біженцям дало спромозу розпочати евакуацію. Комітети ухвалили клопотати перед правительством про збільшення асигновки до 75 вівсотків. Поміж біженцями з повстанням спромозги повороту в рідні місця велике оживлення. (УТА).

Імпорт.

МИКОЛАЇВ, 4-VIII. Місцева німецька часопис подає дані імпорту товарів на Україну із Німеччини до червня. Експортне товариство в Берліні вислало 322 вагони ріжних товарів, приготавило до відспання 600 вагонів сільсько-господарчого знаряддя, 360 вагонів інших товарів. Загальна вартість вивезених товарів доходить до 30 мільйонів марок, при чому українське правительство закупило на десять мільйонів. (УТА).

Західний фронт.

Офіційне повідомлення Германського штабу від 5 серпня 1918 р.

Група кронпринци Рупрехта.

На фронті між Іперн і Мондїле збільшилася під вечір огнева діяльність ворога і продовжувалась через цілу ніч. В Фландрії, на південь від Альберт і по обох сторонах Соми, ми відбили наступні ворога. На північ від Мандїле удалось нам перевести наш війська, які були на західній березі Авре, без найменших страт на другу сторону річки.

В малих суттках на південний схід від Мондїле взяли ми полонених.

Група німецького кронпринци.

На Веслею збільшилась огнева діяльність. По відбиттю ворожих наступів перейшли наш артергарди в Фісми на північний берг Веслі згідно виданому наказові.

Група Галліца і герцога Альбрехта.

На захід від Мозель, в горішних і середніх Вогезах, відбили ми наступи ворога. В Сундгау взяли ми полонених.

Віце-фельдфебель Том осягну 27 повітряну побіду.

Страйк на залізницях.

На Правобережній залізниці.

О.есі до праці приступили всі, окрім майстерень. Рух налагоджується 4 серпня з Одеси була віправлена поштова валка № 4, з Києва віправлена поштова валка № 3.

В Бірзулі страйкує тільки тяга, і то частина. В Жмеринці частина руховиків приступила до праці, тяга страйкує.

Один з головних кондукторів зробив заяву, що в нього немає грошей, з приводу чого він немає змоги приступити до праці. Був зроблений у нього трус і знайшли на 1500 карб. золота, багацько мануфактури і ріжного продовольчого майна.

Новоселицький участок Жмеринського відділу: становище нормальне.

Козятинський відділ приступив до праці. Приступили також всі руховики й добра частина тяговиків. Рух налагоджується.

Фастовського відділу служачі й робітники приступили до праці, але рух гальмується недостаткою змазки.

Київський відділ працює нормальню.

Сарненського відділу становище погане. До праці не виходять. В помешканні на тавника нашинств була кинута бомба, але, позаяк в той час в помешканні нікого не було, все обійшлося більш-менш добре.

На Фівненський відділі більша частина служачих і робітників приступила до праці.

На Єлизаветградському відділі праця йде нормальню.

На Уманський відділі становище налагоджується.

На Правобережній залізниці бракує змазки.

На Лівобережній залізниці.

4 серпня коло ст. Ніжина був зісований малецький, кого 2 сажнів, міст, що затримало рух на 12 годин.

На Конотопському і Черкаському участках немає нікого телеграфного зв'язку по всім дотам. Відомостей не одержано. На участку Ніжин—Носівка по першій лінії рух почався в 15 годин, а по другому з 20 год. 50 хв.

Київським депом запрохано і одержано 6 паровиків, Полтавським—4. З Полтави віправилася маршрутна валка № 1161 з 29 вагонами продовольчого грузу для Києва. Чекається ще одна така валка, але Слобідська залізниця ще про це не повідомляла.

На Подільській залізниці.

На участкові Каменець—Шепетівка пройшли всі пасажирські валки.

В Гречанах страйк скінчився.

Майстри і робітники приступили до праці, свої домагання постановили передати на розгляд п. міністра. Змазки в Гречанах дістали 300 пудів і в Києві 200 пудів, з приводу чого є надія, що становище буде зовсім нормальним. Паливом залізниця зовсім забезпечена.

На Поліській залізниці.

Становище добре. Рух прохадять трохи не повний, але зупинка є з приводу несвочасного ремонту паровиків, але і ця справа налагоджується. Є надія, що буде забезпечена добова навантажка. З боку Рівне прибула валка № 3.

На Житомирській залізниці.

Відомостей не одержано—немає телеграфного зв'язку.

На Слобідській залізниці.

На Білгородським відділі становище поліпшується.

На другім відділі в Харькові, сортировочному до праці приступили всі служачі окрім майстрів. На Харькові пасажирному приступили до праці всі служачі.

В Лозовій, Панютині і Сіньєльниково майстри до праці не приступають. В Олександрівську страйкують як служачі, так і майстри.

В Мелітополі 3-го серпня був мітінг, на котрому вирішили приступити до праці, але на другий день до роботи вийшли тільки декілька конторщиків, робітників ж не вийшли.

З Севастопольським відділом зв'язку немає.

На Слав'янським відділі молодші служачі всі на місяць, окрім Слав'янська і Константиновки, де служачі з'явились дуже мало. На останніх частинах залізниці становище нормальне.

В останній мент повідомляють, що майстерні Крюківські, Полтавські і Харьківські хочуть стати до праці, але до розпорядження вищої адміністрації відчинити майстерні неможна. В Слав'янський страйк ліквідовано.

На Запорізькій залізниці.

Служачі служби руху приступили до праці. Делю Катеринослав, Пологи, Таганрог і частина Полтав—паровичні бригади не з'являються і паровиків не випускають.

На другім, третім і п'ятім відділах починається відбудовувати рух товарних валок. На останніх частинах залізниці становище без зміни.

На Білгород-Сумській залізниці.

3 серпня в 12 годин дня робітники і майстри стали до праці.

Пасажири валки відійшли своєчасно, як видно страйк ліквідується.

На Північно-Донській залізниці.

Частина робітників лепо Основа і Шухтаново стали до праці, а друга частина зробила заяву дати «разчет». Набір нових робітників йде кепсько.

На Токмакській залізниці.

Становище нормальне. На Слобідський залізницях малось 55 вагонів продовольчих грузів для Києва.

Починаючи з 4 серпня з Одеси і 5 серпня з Києва улаштується рух поштових валок № 3 і 4 Київ—Одеса, в складі, як завше, і по рельсису істнувавшому до припинення пасажирного руху. Також з 4 серпня з Одеси і 5 серпня з Волоцького улаштується рух швидких валок № 7 і № 8.

Проголошення закону про наслідвання влади.

Позавчора в гетьманському палаці одбулось урочисте проголошення закону про наслідвання влади в Українській державі. О четвертій годині дня в залу палацу прибули міністри на чолі з головою ради міністрів Лизогубом, президент державного сенату М. Василенко, сенатори, а також київський і галицький митрополіт Антоній. Пан гетьман вийшов у супроводі нечальника гетьманського штаба Стелецького та інших урядовців зо внутрішніх покоїв у велику залу й привітався з почесною вартою, після чого звернувся до присутніх із такою промовою:

«Чотири місяці вперці напруженої праці по абудуванню держави Української починають давати наслідки, але шлях нашої праці ще дуже довгий і на ньому зустрінеться ще багато перешкод.

Громадянство, за малими винятками, не зовсім іще зрозуміло значіння тої політичної ситуації, яка утворилась тепер через ті або інші обставини. Через те воно не може зрозуміти багатьох справ.

Інша частина громадянства, користуючись цим і бажаючи розвалу й бурі анархії, вороже ставиться до ідеї державності, ажываючи всіх заходів до повалення теперішньої влади.

Затурбований цим, а також бажаючи, щоб законність і лад управління Українською державою не були змінені а ні трохи при яких би то не було обставинах, постановив я видати закон і грамоту власноручну, в яких визначено, що коли Богові вгодно буде послати мені смерть або тяжку хворобу, то тоді в управління Державою вступають ієрховні правителі: один призначений мною в грамоті власноручній од третього цього серпня і два обрані,—один державним сенатом, а другий радою міністрів.

Видаючи цей закон і грамоту, я ширю підкреслени перед народом українським, що не влада й почести гетьманські вблять мене, а доля й шаслива будучина, яка при кожному нерозважному кроці в цей бурхливий непевний час може згубити все те, за що так довго вона боролась.

Владико й ви, панове міністри та сенатори! Я певен, що праця ваша на користь держави Української буде так само правдива і шира без мене, як і при мені. А поки, хвалити Бога, всі ми здорові. Нехай же так буде ще довгі роки на славу вільній Україні. За це ми вознесемо свої гарячі молитви до Всемогучого Творця. Амінь».

Після гетьманової промови митрополіт Антоній також сказав до присутніх коротку промову, в якій запрошував помолитись за здоровля, многоліття та добробут пана гетьмана.

По скінченні урочистого молебня державний секретар Завальський прочитав новий закон про наслідвання влади. Потім генеральний писар Полтавець-Остраниця передав панові гетьманові три запечатані грамоти, власноручно написаних самим паном гетьманом. Ці грамоти пан гетьман вручив по одній митрополітові Антонію, президентові сенату М. Василенкові й голові ради міністрів Лизогубові.

На останку п. гетьман проголосив «славу» Українській державі, а міністр військових справ отаман Рогоза побажав панові гетьманові ще довгі роки працювати на користь Українській державі та виголосив «славу» в честь пана гетьмана.

Болгарський посол у пана Гетьмана.

Першого серпня Ясновельможний пан Гетьман урочисто прийняв болгарського посла, який вручив гетьманові такого листа його величності царя болгарського:

«Мій дорогий великий приятелю! Широ бажаючи закріпити приятні відносини між Болгарією та Україною, які так шасливо склались, я порішив призначити своїм надзвичайним послом і повноважним міністром при Вашій Світлості пана доктора Івана Шишманова, професора Софійського університету, бушого міністра народньої освіти, відзначеного великим офіцерським хрестом «Народного Ордену» за громадянські послуги, офіцерським хрестом «Царського Ордену св. Олександра» та інших. Я доручив йому всіма силами старатись заслужити пошану й довірря Вашої Світлості, і так, як мені відомо його великі здібности й його відданість мені, то я певен, що він з'ємі, на мене велике задоволення, осягнути це й виконати почесне завдання, яке йому доручено. Впевнений у цьому, я прохаю Вас, Ясновельможний пане Гетьмане, ласкаво прийняти посла Шишманова й повірити всьому тому, що він буде мати честь переказати Вам од мого імені, особливо вислови моїх бажань всього кращого Вашій Світлості на славу й шасця України, а також вислови глибокої пошани й широго признані, з якими я, дорогий і великий приятелю, зістаюсь Вашій Світлості добрий друг Фердинанд».

Передаючи цей лист, посол звернувся до пана Гетьмана з такою промовою: «Ваша Світлості, Ясновельможний пане Гетьмане всієї України! Маю честь передати Вам листа, в якому його Величність мій Наймилостивіший Пан акредитує мене при Вашій Особі і доручає мені почесне ісланиництво заслужити Ваше довірря й пошану й постаратись зміцнити зв'язки, так шасливо встановлені між Україною й Болгарією.

Ваша Світлості! Стародавні культурні взаємини між нашими батьківщинами, починаючи з X віку, взаємні впливи через дові і століття, рідка подібність громадських устроїв двох братніх народів, спільність економічних інтересів і близькість меж,—усе це, Ваша Світлості, вистарчаюча запорука успіху важливого завдання дорученого мені його Величністю моім Паном, який одушевлений найширшими бажаннями шасця й величности Вашої молодій Державі. Але більше всього у своїй справі я сподіваюсь від співчуття й допомоги Вашої Світлості й Вашого правительства.

На це ясновельможний пан гетьман відповів: «Пане послє! Я глибоко зворушений словами прихильности й дружби його Величности Царя Фердинанда Болгарського. Я безмірно вдячний за заяву признані до мене й Держави Української, яку його Величність ласкаво висловив у своїй листі. Твердо й неперушно сподіваюсь, що признані Держави Болгарської до Української Держави, які й його Величність зі самого початку поклав такі гарні підвалини, буде все ростити й зціняється і вийде на користь і шасця обох братніх народів. А Вам, Пане После, дуже дякую за Ваші постійні, успішні турботи при нав'язанню дружніх взаєминних відносин між Болгарською та Українською державами».

По авленні відбувся сідланок, на яким пан

гетьман підняв чарку за здоровля його Величности Царя Болгарського. Болгарський Посол виголосив тост в честь його Світлості Ясновельможного пана Гетьмана всієї України.

Делегація національного союзу в німецькому посольстві.

2 серпня, о 12 год. дня, делегація від президії українського національного союзу одвідала німецьке посольство і мала бесіду з генеральним німецьким консулом на Україні д. Тіле з приводу убивства фельдмаршала Айхгорна.

Національний союз об'єднує українські партії та організації (центр фракції укр. соц. революц., соц. федер., соц-сам, трудовики, дем.-хліб., правиче т-во, селянська спілка, земський союз, рада шляхів, рада пост.-тел. спілки і ин.) на платформі оборони укр. державности, про що читачі можуть докладніше довідатись з опублікованого в пресі статуту наш. союзу («Нова Рада» 4 серпня).

Делегація заявила д. Тіле і прохала це довести до вілму німецького народу, що український нац. союз висловлює своє обурення проти убивства Айхгорна, виконане представником російської партії, що приїхав на Україну для цієї мети, виконуючи, очевидно, постанову закордонної партії, що хоче впливати на українські справи. Українській партії і організації протестують проти непрохання втручання закордонного елемента в свої справи і зв'язують терор безцільним, шкодливим засобом для розв'язки політичних питань.

На жаль, політична атмосфера на Україні така, що дає можливість антидержавним елементам підняти голову, на шось надіяться і організуватись для повалення української державности. Ворогуючи проти української державности, російські елементи виступають проти українських партій, а також і проти німців. Жертвою цієї політики «недільників» (рос. централістів) і впад Айхгорн, що стояв на становищі української самостійности. Українській нац. союзу вважає, що українські справи рв'язуються політичною акцією українських громадян, а зовсім не втручанням закордонних факторів.

На це д. Тіле відповів, що для німців приємно, що українські партії обмежуються від участі чи моральної підтримки таких фактів, як убивство, але, по правді, це нещастя сталося «не без вини українців», бо певно, що одна нітка тягнеться від московських соціалістів-революционерів аж до Одеси, де є також гніздо терористів, що веде ворожу роботу проти німців.

На це делегація відповіла, що всі українські партії твердо стоять на становищі самостійности України, проти чого ж змагаються російські партії, од прахив до лівих включно,—і ведуть анти-українську політику, силкуючись підрвати навіть принцип української державности. Українці, по незалежних від них обставинах, активної участі в творенні своєї держави, на жаль, тепер не приймають, а це дає простір для московських централістичних аспирацій на Україні. В цій атмосфері утворюється психологічно—сприятливий ґрунт для таких фактів, як замах на Айхгорна.

На прикінці д. Тіле висловив надію, що коли в національному союзі будуть участь такі великі організації, як напр. селянська спілка, прийнятї бажанням твердо працювати над скріпленням української самостійної держави, то робота союзу без наслідків залишитись не може і, при певному довіррі та порозумінні, добрі відносини між українським та німецьким народом налагодитись можуть.

Посольство доведе заяву укр. нац. союзу до відома німецькому урядові й народові.

Делегація, прохачись, на останній заязила, що через заборону всяких зборів рада нац. союзу не могла зібратись і винести формальну постанову в цій справі, але президія, знаючи політичний напрям союзу, взяла на себе сміливість зробити цю заяву тепер же, сподіваючись, що коли настануть нормальні обставини—тоді представити формальну постанову.

Українська політично-демократична думка твердо стоїть на позиції, тут заявлений, і сподівається, що, при добром бажанні керуючих сфер, порозуміння між українським та німецьким народом може наступити.

Розмова була довгою й цікавою.

Листи до редакції.

До редакції часопису «Відродження».

В часописі «Відродження» не було зазначено про депутатство військового міністерства, котра поклала вінок на труну фельдмаршала Айхгорна.

Позаяк це була офіційна депутатство, то, з наказу пана військового міністра пропоную вам оголосити в найближчий час так: «1-го серпня ц. р. депутатія від військового міністерства в складі пана військового міністра, генерального бунчужного Рогози, пана 1-го товариша військового міністра генерального хорунжого Лігна, пана старшини для доручень при військовоному міністрі Судаківа і козак Панаса Васильченко поклала на труну фельдмаршала Айхгорна вінок (зелений хрест з квітками) з таким написом на смугі: «Лицарському Фельдмаршалові Германської Армії Фон-Айхгорну від Української Армії і Флоту».

Начальник канцелярії,

Полковник *Говалевський.*

Від редакції.

Прохання п. начальника канцелярії військового міністерства занотоване 2 серпня 1918 р. ч. 49990—11875 містимо, але мусимо зазначити, що канцелярія військового міністерства сама в тому винна, позаяк останні дні співробітникам преси не видється ніяких відомостей і більше того, приходить простоявати в вітальні цілими годинами, щоб потім почути одповідь, що п. начальник канцелярії не може прийняти.

І коли канцелярія цікавиться, щоб було уміщено в газеті про вінок, то вона мусить знати, що є такі відомости, які громадянство бажает знати безпосередню від міністерства.

Як на факт можемо указати на слідуюче: коли наш співробітник звернувся до п. помішника начальника канцелярії з проханням дозволити вдержувати інформації про працю міністерства і взагалі про військовоє життя, то йому було сказано, що по розпорядженню зверху ніяких інформацій співробітникам не видється.

ПОХОРОНИ І. М. СТЕШЕНКА.

У неділю, 4 серпня, ховали Івана Стешенка. До Володимирського собору, звідки тіло небіжчика мало провадитись до Байкового кладовища, ще з ранку стали прибувати різні депутати з вінками з живих квітів та металевими.

Сила народу—переважно української інтелігенції, яка збиралася відати пошану своєму визначному провідареві, не могла вміститись в великому храмі й заступила весь майдан біля собору.

Серед людної на майдані переказуються різні подробиці вбивства Ів. Стешенка і всім ясно, що тут грабнижництво не могло бути місця, тай цьому ніхто й раніш не вірив.

Ота туга, яка повела собою душі українського народу, видно було, як загартовала його серця, і це найбільш запевняло, що мета, яку хотіли досягнути душегуби своїм ганебним вчинком не досягнена...

Українська ідея так легко не загине...

В соборі.

Домовина вся в квітках. Червоної китайки, якою встелено домовину майже не видно... Квітки на домовині, квітки в руках у присутніх, які щільним колом оточують дорого домовину...

Багато квіток, так багато, що як би не оті вінки жалібні, як би не сумні обличчя у присутніх, не слізи на очах, то не відважився б сказати, що тут похорон...

Багато квіток, а ще більше вінків жалібних. Тут і вінок від родини Івана Матвійовича і од родини Грушевських, од просвітної комісії укр. університета, академії мистецтва, українського студентства, у с.-д. роб. партії, і-й ком. Київської школи, т-ва шкільної освіти, міністерства освіти з червоною стрічкою, од різних українських організацій м. Києва, Полтави і т. ін.

Багато вінків... Надписи на стрічках прості і ширі: „достоїнному у синові українського народу“, „борцеві за правду“, „борцеві за вільну, рідну школу“, „другові“, „братові“, „найкращому громадянину“, „заступникові бідних“ і т. ін.

Заваляло, що як би нічого не знав про життя небіжчика, як би для Історії залишились лише ці надписи, то ймення Івана Матвійовича не було б забуто.

У цих надписах, у цих вінках Історія його життя, Історія тої праці, яку небіжчик поклав на ниві ізраїлній.

Ще до початку панахиди по небіжчикові майже весь собор був повний народу.

З кожною хвилиною надходили все нові і нові люде...

О другій годині (час призначений для виносу) з ве іким зусиллям можна було пробитися в середину собору.

Серед присутніх багато відомих імен: письменники — Л. М. Старицька-Черняхівська, О. Олесь, М. Левицький, Ор. Левицький, проф. Тимченко, В. Самійленко, М. Грінченко, С. Єфремов, Ол. Грушевський, члени наукового т-ва у Києві, родина Грушевських, міністр народної освіти М. П. Василенко, тов. міністра П. У. Холодний, директор департаменту вищих шкіл Сушицький, міністр продовольчих справ Ю. Ю. Соколовський, товариш міністра продовольчих справ І. Т. Черниш, представники різних міністерств, б. товариш голови Центральної Ради М. Шраг, б. міністр шляхів Е. Сокоян, б. міністр внутрішніх справ Христюк, б. міністр пошти і телеграфу М. Шаповал, б. товариш морський міністр Д. В. Антонович, б. міністр освіти В. Прокопович, С. Шелутін, представники академії мистецтва— проф. Павлуцький, Мурашко, М. Бурчак і др., композитор Стеценко, професора українського університету і політехнікума, представники вищих і середніх шкіл, приютів, робітничих—партійних і професійних організацій, артисти українських театрів— Н. Мар'яненко, Паньківський, Міленко, Ровінський, Петляченко, Хуторна, Стадник, Старостинська, Чугай і ин., представники кооперації, Українбанку, Союзбанку, українського клубу, т-ва „Батьківщина“, „Літературно-наукового вістника“, співробітників українських газет та журналів і др.

Останнє „прощай і прости“ прийшли віддати всі ті у кого б'ється серце українське, хто дав про добробут свого рідного краю, хто так любив Україну, як любив її небіжчик.

Сумні лиця, слізи на очах, вони були свідками того невимовного жалю, який буває в найтяжчі хвилини життя. Тут були всі свідомі українці, були провадирі думки, борці за волю України, за ідею живого українського слова.

Представники міністерств, національних, культурних і робітничих організацій, співробітники небіжчика вони і склали жалібний похід.

О другій годині почався парастас.

Панахиди правило собою, не духовенство на чолі з протоієреєм Корольковим.

Співав і-й українській національній хор. Полюлись сумні слізи. У багатьох на очах слізи, чути плач...

Коло домовини родина небіжчика: дружина, дочка, син, родичі...

За час одрави панахиди було сказано 2 промови: одна по середині одрави, друга при кінці. Першу промову сказав заочноучитель б. Київської гімназії О. Шаравський.

Слово п.-о. Шаравського.

Велика туга—прояма душу, палить серце, як думаєш про смерть Івана Матвійовича! Рука злочинця, якого вона вбиває... Смерть Івана Матвійовича—це іє тільки горе його родини, це наше горе... Як повідоляють газети, останні слова небіжчика були: „Стешенку з Києва“. Його серце в предсмертний час линуло до серця українського народу. Він сміливо міг сказати: „Стешенку з України“.

Хто не знав Івана Матвійовича, хто не знав цієї людини, яка своє оддавала на користь рідного народу. Хто не знав його? На йому в повній мірі справдились слова нашого письменника: „Раз добром налите серце в вік не прохолоне“.

Вмирав він, а серце його було на Україні й думає він: „Тяжко матір покидати у безверхій хаті“... Тяжко залишати матір Україну, її синів у важкий час життя...

Життя і смерть Ів. Матвійовича є для нас велика наука...

Вмерло тіло, але тільки тіло, а те святе діло, яке він зробив не вмерло, воно залилось. Робити те, що він робив, продовжувати його працю,—це найкращий спомин, найкращий пам'ятник небіжчикові...

Не будем задавати жалю, пошукаємо вітхи. Кожна смерть, кожна туга повинна плабдаторувати нас на святе діло.

Це знов небіжчик... Він знав слова Великого Учителя,—що зерно кинуте в з млю всує не пропаде... Дав Господь Бог Івану Матвійовичу великий талан розуму і найширшу любов до свого народу і він оддав його рідному народові.

Я певен в тому, що ці два слів, які сказав перед смертю небіжчик, свідчать, що він вмер як християнин.

Вмираючи він чув голос: „Благий слуго, добрий і вірний, в малому ти мені був вірний, над великим тебе поставлю—ввійди в радість Господа твого“... Іди ж на зустріч ясному сонцю правди, брате наш! Вічна пам'ять тобі!..

І в храмі Божому залунала вічна пам'ять. Після слова п.-о Шаравського на сумні згуки жалібної пісні „во св. упокой“ присутні стали на вколпшкі.

Другу промову в соборі було сказано п.-о. Крамаренком на при кінці панахиди.

Слово п.-о Крамаренка.

Якийсь сум западає в душі... Та туга, яку пережила Україна, туга матерей, братів, синів наводить на думки, що неначе ми прогнівали Господа Бога...

І не звичайна смерть підкосює й бадилля й колос на нашій землі, а зла рука хижака, рука вбивці позбавляє життя кращих синів України...

Перед нашими очима пройшла величезна низка трупів з червоними стьожками... Мимо волі виліте крик: „та доки ж це, Господи, доки будеш карати і за що караш?“

Не вже наш душок гірший перед Тобого? Але нехай серце не смущається. Хіба, як перші християне йшли на муки, хіба тоді Господь карав святих своїх?

Не карає нас Господь, а навчає. І коли нас і карає, то не за те, що ми любили свою Україну, а за те, що любим її тільки тепленькою любов'ю.

В душі небіжчика не було почуття ворожнечі до своїх супротивників, своїм життям, своєю працею він це показав...

Рука вбивці вбила тільки тіло, але душі вона не вбила. Душа небіжчика живе в його роботі... Сум тлумок оточує душу, що нових слів правди, нових його думок ми не почуємо,—вони будуть недоступні нам...

Тяжко... Невимовно тяжко... Все темнішає і темнішає... Насовуються темна ніч... Але як ніч темна, то зорі ясніше сяють... Небіжчик буде одним з тих зірок, котрі осяють нашу землю...

Боже милий, коли ти вже зорі зівяв від нас, возьми її до себе... Нехай вона світить та покаже братам шлях до згоди у нас на Україні...

Небіжчик на своему тяжкому житті зустрічав прерву, треба через неї покласти міст, а як вороги і цей міст зрівнують, то трупами застелимо прерву і дамо дітям нашим змогу піти до світла сонця і правди...

Боже, даруй йому вічну пам'ять у роді і родині... Боже, дай силу і міць тим, що стануть на зміну йому.

Вічна пам'ять тобі...

Жалібний похід.

Після служби Божої склався жалібний похід. Сяла народ.

З Володимирського собору почали виносити вінки.

Вінків більше 200—від різних організацій і приватних осіб.

Громадянство саме підтримує владу, Похід витягнувся по Бібіковському бульвару на протязі верств.

Попереду два маненьких хлопчика в національному убранню, а за спиною них вінок з жита—живий синоій праці небіжчика.

За вінками йшли діти українських захистів. Під жалібні звони і молитвенну пісню—„святий Боже“—винесли труну покриту червоною китайкою.

Тяжко, сумне вразіння. Так боляче сжимається серця. Тихо рушає похід і до нього приєднується все більше народу.

Співають жалібну пісню, чередуясь по меж соціальних хорів.

Так проважають тільки героїв та лицарів. Весь час труну несуть на руках.

Чудовий соняшний день, погідний і ясний, як його чиста душа і діяльність, прощався цілуючи ліній останки покійного.

Віля міністерства освіти, Бібіковський бульвар 14, похід зупинився, де після короткої літї, зі склала міністерства промовляли директор департаменту вищої освіти п. Сушицький і від імени академії мистецтва проф. Бурчак.

Промова п. Сушицького.

Дозволь мені звернутися до тебе, як своєму товаришу по секретаріату освіти від імени всіх твоїх співробітників, які щинили в тобі чоловіка перш за все...

Твої широкі гуманітарні погляди дали тобі змогу, як педагогові бути далеко від шаблонних методів навчання дали змогу внести нову течію в шкільне життя...

Далі промовець зазначає, що біля своєї праці на благо рідної школи, небіжчик з'уїмі знайти і об'єднати кращі творчі сили. З іменем Стешенка в його співробітниках звязано приклад найкращого педагога, першого генерального секретаря і першого народного міністра народної освіти, і в споминок про небіжчика найкраще нагадуватимуть, якою повинна бути людина.

Дозволь же мені, закінчує промовець, від імени твоїх співробітників сказати в останній раз „прости“ там, де ти за нас нешу чинили в будові національного міністерства освіти“.

Промова художнича Бурачена.

Промовець від імени академії мистецтва висловлює великий жал з приводу смерті фундатора академії мистецтв і почесного академіка Івана Матвійовича Стешенка.

Далі промовець продовжує: „Дозволь мені від імени академії мистецтва принести останнє слово подяки за ту працю, котру ти поклав на користь дорогої для тебе академії. Ми будемо продовжувати твою працю. Ми не забудемо тебе, як не забуде тебе Історія України...“

Прощай... На кладовищі.

Після цих промов жалібний похід рушив по Хрещатикові і Великій Васильківській прямо на кладовище, зупиняючись тільки для читання Євангелія. Всі пішеходи були забиті народом.

О п'ятій годині похід дійшов до Байкового кладовища, де поруч з могилою Миколи Лисенка і мали поховати тіло небіжчика Івана Стешенка.

Всіх, бажаючих покласти на закінчення похорон, кладовище не могло вмістити...

Навколо могили розташовались хори і депутати. Біля могили була відправлена літня, після якої низка промовців охарактеризувала небіжчика, як громадського діяча, педагога і чоловіка. Ширі, теплі слова промовців схвилювали присутніх і багато з них не могли утриматись, щоб не плакати.

Промова М. Левитського.

Український народ в особі українського національного союзу приніс тобі останнє привітання. Ти покинув нас у тяжкий час, коли вороги навкружили Україну. В цей час дуже потрібна вперта праця в напрямку творчої і будовничої роботи в справі відбудовання вільного життя народу нашої України.

Найкращою циглиною в будові народнього життя є народня освіта і ти оддав їй всі свої думки, всю душу, все своє життя. Нехай твоя праця і життя будуть взразком для всіх громадян України. Нам треба всім учитися в тебе завзятості і загартованості духа! Тебе, твою працю народ ніколи не забуде. Прощай же, дорогий брате, нехай буде земля тобі пером.

Промова представника Кирило-Методієвського Братства.

Великим сумом одбилась твоя смерть в серцях членів К.-Методієвського братства...

Братство зазначає, що праця слова, це є ті зернятка, які проростуть, підіймуться і потягнуться до сонця, до правди, до тої правди, про яку назавав великий страдник українського народу Шевченко...

А зараз ми звертаємо до тебе твої заступники перед престолом Всевишнього за многострадальну Україну.

Промова Дорошкевича.

Хто не пам'ятає того часу, як Іван Матвійович утворював Генеральне Секретарство освіти? Хто з нас, твоїх співробітників, не пам'ятає тої великої праці, яку було покладено тобою у цю дорогу для тебе справу? З невеличкого зерна виросло міністерство освіти, яке в своїх руках держить освітню справу нашої України...

Чим далше ти йшов в своїй праці, тим ширші пляни розв'язувались перед тобою... Ти поставив своїм завданням утворити національну українську школу знизу доверху, щоб мужичка дитина була вихована в рідному оточенні, в рідній школі... Івану Матвійовичу! Ти помер, але ми підєм твоїми шляхами і те міністерство, котре утворене тобою, буде пам'ятати твою працю...

Дозволь же мені кинути грудку землі на твою труну...

Промова п. Білецького.

(Від Всеукр. учит. спілки). Промовець зазначає, ту велику працю, яку прийшлося небіжчикові внести на своїй плечах, як генеральному секретареві, а потім м-ру освіти. Вчительство ішло за небіжчиком... Воно вірило, що буде утворене це міністерство освіти, про яке українське учительство мріяло, що буде збудована українська школа, якої українське учительство та український нарід були позбавлені.

Ми вірили, що ти утвориш українську школу але смерть перервала твою роботу,—каже промовець Спи же спокійно і прощай...

Промова предтавника спілки учителів українців м. Києва.

В часи лихоліття важко жилося українському учительству. Розкидане по різних кутках, не організоване, воно часто не знало хто воно. Ти один світляк сяюю зіркою в темряві... Настав день волі... Всі потягнулись до тебе і сказали: „Беди нас, учителю“, і ти повів нас... Ти показав нам народню ниву, яка заросла будьякими, тернами... Ти почав будувати великий храм народної освіти. Рукою безумця тебе вбито, але йи бачили вже шлях, по якому ми повинні піти, ти показав його нам і ми по ньому підемо...

Народне учительство вклоняється тобі до сиріт землі.

Промова п. Камінського.

На польській мові промовляв пан Камінський (від міністерства польських справ).

Промовець характеризує небіжчика, не тільки як борця за рідну українську школу, за волю українського народу, але і як прихильника рівності і вільності всіх народів. І тепер, коли касується національно-персональна автономія, прихильником якої був і небіжчик, пам'ять його цінна і для польського народу... Поляки, закінчує промовець, уміють шанувати всіх, хто зробив для них добро“.

Промова представника учителів-курсистів.

Іване Матвійовичу! Ти вмер, но імя твоє не вмерло і не вмер в душі народнього українського вчительства. Ти вистроїв великий будинок на народній ниві і пам'ять про тебе не загине серед українського народу...

Твоя робота, брате, батьку, твоя велика робота на користь рідної школи—це твій пам'ятник. Ти нам показав шлях до правди, до світла і ми підемо по ньому...

Вся Україна, всі її куточки будуть відгукувати про тебе...

Для народнього учительства ти був провідником зіркою, ти освітлював наше життя, ти дав нам широкое розуміння нашої праці...

Спи ж, Іване Матвійовичу! Народне учительство ніколи не забуде тебе!..

Промова пана Ковальського.

(Від Робітн. газети).

Дорогий товаришу! Поступ життя іде через руйнування старих форм і будовання нових... Ти належав до тих, які не тільки руйнують... Ти будовав...

Ми знаємо, що в цей час, коли нема простору для розвитку нас,—цілком зрозуміло, що вбито тебе дорогого нашого товариша!..

Згадаєш мені оден із героїв-учителів М. Горького—це дух Банко. Іде дух Банко і світить своєюю народів!..

Нарід губить силу, губить надію вирватися з темного лісу... А серце духа Банко світить своєюю народів!..

Нарід гине в дорозі, рядя його рідшайуть... Але ж тут світ... Темний ліс скінчиться... Нарід вийшов на рівний і певний шлях... Але ж серце вже згоріло... Твоя життя є частина духа Банко, Ми певні що ти поклав своє життя не марно...

Ми не хочемо вклонятись тобі в останнє, ми ще не раз будемо тебе вітати... Низький же поклон тобі від товаришів, які тебе ніколи не забудуть...

Промова п. Чеховського

Українська С.-Д. Р. П. приносить тобі щирий уклін... Ти сам вийшов з робітничої сем'ї і працю свою віддав на користь робітничтву... Твоя життя, твоя праця не вмерла, вона перейшла в життя...

Селянство і робітництво піде збудовувати щастя вільної України... І вам, товариші і браття, хто ховає Івана Стешенка, треба продовжувати його працю.

Пралор, який ніс Іван Стешенко, упав! Хто підніме цей прапор? Откликніться?

„Робітничку духу, руку подаймо!..“ Це його заповіт... Так робіть, як робив Іван Матвійович!..

Далі промовець торкнувся убивства небіжчика і зазначає, що ця смерть свідчить, що ще багато треба покласти сил на боротьбу з Московською гнилицею. Та культура, яка може породити чоловіка який піймає руку на робітника освіти, та культура веде до загиби український нард. Багато потрібно покласти сил, на велику боротьбу треба пійти з нашими ворогами, щоб збудувати Українську Народною Державу. На користь рідного народу ми повинні покласти всі наші сили.

Великі жертви накладує на нас і великі обов'язки...

Даймо ж заповіт, товариші, зазначає промовець, що серед молодого покоління нашого ми виховуємо багато таких Іванів Матвійовичів!..

Спи ж, дорогий Іване Матвійовичу, а ми будемо продовжувати твою працю!..

Представник від 1-го ком. Київськ. учит.

В короткій, но теплій промові зазначив роботу небіжчика, як учителя комерційної школи.

Промова гімназ. Дзундзи

(від гуртка середнє-шкільн. „Мазепа“).

Українські гімназисти нахилили у тебе привітне і шире слово. Ми йшли до тебе, як до батька, брата, як до рідного...

Останній раз ти вітав нас при випуску з гімназії... Ти сказав, що українські середнєшкільники є авангард української інтелігенції.

Ті, котрі убийли тебе, убийли приятеля української молоді... Українська молодь, одівай свій прапор! Ми повинні за смерть твою помститись!..

Ми залишились без педагога, брата, товариша... Будем же ми ти авангардом української інтелігенції, яким ти хтів нас бачить... Більше... Не можемо говорити... Словами всього не скажеш... Слози... І заплавав гіркими слезами, заплавав, як плачуть діти за дорогим татусом... Плавав не один лише промовець... Багато плакало... Плакала молодь, плакали старі поважні люди.

Промова представника студентів Українського університету

Промовець зазначає велику заслугу небіжчика в справі відкриття українського демократичного університету і його працю в університеті.

Тим цінніше для нас твоє ймення в цей час, коли на Українській університеті насунулись чорні хмарі, коли між університетом і молодод, яка бажає вчитися, знов посталла межа, яку не всякий перескочить, каже промовець. Ти працював і вчив нас працювати...

Спи ж, Іване Матвійовичу! Спи вічним не пробудним сном...

Промова Лещенка,

(Від тов. шкільної освіти).

П. Лещенко з'ясував в коротких словах ту роль, яку прийшлося одіграти небіжчикові в тов. шкільної освіти, ту працю, яку він там поніс.

Від імени тов. шкільної освіти, каже промовець, від імени тих, яких ти згрупував коло себе—низький тобі поклон. Потера тебе в той час, коли може нам треба була знову об'єднуватись в тов. шкільної освіти, для нас особливо важка.

Спи ж тихо, учителю, пораднику і брате!

Промова робітників і селян.

Представники села і робітництва в коротких промовах висловили свою тугу з приводу смерті небіжчика. Своєю працею небіжчик накреслив і для селянства і для робітництва ті шляхи, по яким воно повинно піти і воно піде по них...

Промова п. Старицької-Черняхівської.

Коротенька, але надзвичайно тепла промова була сказана видатною українською письменницею Старицькою Черняхівською.

Та Україна, котра вийшла з вами з початку революції на вулицю, тепер проводить вас... Ви жили політичним життям, но не були політиком... Тут говорив за вас і як за генерального секретаря і як за рідного освітця... Коли ми чуємо твоє слова селянина, селянського робітника, коли ми чуємо тут вашого учня, то ми бачимо, що ми для вас не ємо...

сти, слави ви брали на себе ці тяжкі обов'язки... Щастя народу було для вас вище всього і за для нього ви брали на себе цей тягар.

Колісь, як були похорони Миколи Лисенка, ви сказали: „Плач, Україно, ти втратила найкращого сина“.

Тепер на вашій могилі я скажу: „Плач, Україно, ти втратила одного з найширших своїх синів“...

На могилі.

По скінченню промов, труну, під загальний спів всіх присутніх „Заповіта“, опустили в могилу.

Спів „Заповіта“ продовжувався невпинно, поки труна не була засипана землею.

Поверх могили покрито квітками...

Присутні біля 8 години стали розходитись.

За кладовищем в останній раз, як віданана того, що ніякі ворожі замах на волю українського народу і виразників його змагань не порушать українського духу, було прослівано „Ще не вмерла України“.

Заходячи сонце і його пурпурне проміння прощалося з тим, якого так любила Україна і якого предчасно повного сили і здоров'я і намірів на дальшу працю для свого народу, злою рукою злочинця вивелено з рядів правдивих камінарів Української державності.

Висловлення співчуття.

Редакцією „Відродження“ одержано телеграми і листи з висловленням співчуття вдові І. М. Стеценка:

Від Пирятинської повітової народної управи: „Почуттям невимовного суму огортає душу звістка про злочинський напад і вбивство незабутнього і дорогого дітя на ниві української освіти Івана Стеценка. Ця втрата не зломить наших сил та енергії на полі праці на користь нашого українського народу. Від імені управи прошу прийняти висловлення нашого великого жалю й співчуття.“

Презес Пирятинської повітової народної земської управи Василь Павелко:

Від Катинської „Прогресивної“. „Катинська залізнична дорога „Прогресивної“ висловлює свій невимовно глибокий жаль з приводу передчасної смерті великого громадського і літературного діяча Івана Матвійовича Стеценка“.

Від редакційної ради 4 гімназії. „Оксані Михайлівні, дружині Івана Матвійовича Стеценка Слова завіряють на устах, коли спадає думка, що між працівниками на ниві просвіти і культури нема вже Івана Матвійовича. Тяжка втрата для вас і для всієї України гнітючим болем вразила серця всіх нас. В дні невимовного горя висловлюємо вам своє найширше співчуття і благаємо доку дати вам сили перенести це без кінця тяжку втрату. Свідомість того, що благородне ім'я небіжчика на віки останеться в світлій спомині українського громадянства, нехай обвіє спокоєм прибите жалем ваше серце і дасть можливість перенести цю тяжку втрату.“

Педагогічна рада 4-ї української гімназії на Шулявці:

„Прогресивна комісія української університету висловлює родині небіжчика Івана Матвійовича Стеценка великий жаль. Ця передчасна смерть глибоко вразила серця й назавше залишила великий сум у втраті І. М., який на протязі всього життя високо тримав прапор освіти“.

Головна Рада галицьких, буковинських і угорських українців у Києві з нагоди смерті І. Стеценка звернулася до міністра народної освіти з таким листом:

Вельмишановний пане міністр.

Головна Рада галицьких, буковинських і угорських українців у Києві висловлює свій глибокий жаль з приводу тої великої втрати, яку поніс український народ через трагічну смерть Івана Стеценка. Рівночасно Головна Рада зазначає, що його смерть збудить в грудях кожного широкого українця, без різниці національності, ще більше завзяття до праці над розвитком українського народу, а в першій мірі його національної держави. За голову Ради М. Крушельницький, Секретарь Ф. Калинович.

Крім цього Головна Рада рішила зложити 250 карб. на степендіний фонд ім. Ів. Стеценка для учнів 1-ої української гімназії в Києві.

До редакції „Відродження“.

Дозвольте через Вашу газету висловити родині небіжчика І. М. Стеценка та всьому українському громадянству мій-сердешний жаль з приводу нашої національної втрати. Мало стивався я в практичній громадській роботі з небіжчиком, але час спільної праці в Генеральному Секретаріаті (потім Раді Народних Міністрів) виликав у мене велику пошану і шире приязнь до цього невтомного культурного робітника біля відродження України.

Незабутній час і незабутній Іван Матвійович! Він сміливо йшов вперед і творив дієсне міністерство народної освіти, згуртовував культурні сили, відхоплюючи їх на культурний подвиг і невтомно працює до гідний подиву й владності приклад.

Щоб там не було, але історія цієї праці не забуде... Український народ на старих позиціях не лишиться. Вороги наші будуть смірніші, бо працювали ж ми в незабутній час народної гниви й подвигу!

Працював же скромним, позбавлений хвороби на політичний кар'єризм, Іван Матвійович, м'який й болючий оптиміст! Любов його до українського народу й самостійної України була більша й вища його здібностей та його недостатків! І вона творила великий масовий рух до рідної школи, науки і просвіти.

Ми не забуваємо, що з тринадцяти літозунгів нашого „земля, воля та просвіта“ він реалізував і держав на своїх плечах одну з трьох підстав нашого відродження—просвіту. Як на одну людину—цього забагато, але Іван Матвійович був твердим стовпом освіти на оновленій Україні й жаль наш за ним, туга наша велика.

Кланяюсь його могилі, його срітлій пам'яті і прокидаю злочинну руку дикуну, що вирвала з нашого гуртку дорогого товариша-культурника, 4 серпня 1918 р. П. Шаповал.

Адреси піднесені слухачами інструкторських курсів.

Слухачи інструкторських курсів позашкільної освіти піднесли М. С. Грушевському та С. Ф. Русовій адреси:

Високошановний Микола Сергійович!

Великий Громадянин Землі Української Ми, слухачі інструкторських курсів позашкільної освіти, з'їхавшись до нашої красної столиці—Києва, шире, з великою пошаною вітаємо Вас і бажаємо Вам ще багато років з тою ж неозлобною енергією і ровадити свою велику творчу діяльність по історії нашого страдника народу.

Хай ніколи не хилиться під тягарем літ та ударами зрадливої долі Ваша сильна, бадьора постать і воля.

Вірте, наш Моїсею недавнього революційного періоду, наш керівник славног будинку—ми знаємо, що тільки так ми дійдемо з нашим народом до кращого життя, до могутнього культурного, економічного й державного розвитку!

Тому, вітаючи Вас, ми кажемо: не будемо давати заростати цій дорозі будьякими, і яка б терниста й тяжка ця дорога не була, ми будемо йти по ній, аж поки не дійдемо до нашої мети—сильної культурно, економічно й державно та ні від кого незалежної України!

Високошановна Софія Федорівна!

Ми, слухачі інструкторських курсів позашкільної освіти, з глибокою пошаною схилиємо перед Вами своє чоло і шире дякуємо Вам за Ваші заходи й турботи по влаштуванню цих курсів, за Ваші підкування про наше життя під час перебування на курсах, за Ваші лекції на них.

Ваші сердешні, ширі відносини до нас—ніколи не зникнуть з нашої пам'яті.

Ми подбаємо, аби знання, котрі дали нам курси, були переведені в практику життя.

Ми понесемо ці знання та ідеали в хату нашого темного селянина й робітника.

Ваші, до глибини душі зворушливі, лекції грітимуть нас своїми ідеалами, даватимуть нам віру, підтримуватимуть нас на нашій тернистій дорозі.

Ці ідеали доводь будуть провідними зорями нам і нашим темним братам.

Разом з Вами ми віримо, що ці ідеали запанують в житті нашого народу й всього людства взагалі і що зникне тоді з ужитку—homo homini lupus est, а з'явиться нове—homo homini amicus est!

ХРОНІКА.

Холера на Україні.

З відомостей, які має міністерство народної здоров'я за 2-е серпня на Україні зареєстровані такі випадки клінічно визнаної холери:

На ст. Київ 1-Товарний—1 (біженка з Ново-черкаську).

На ст. Ворожба—1 (біженка; відправлена в Білопільську повітову лікарню).

На ст. Конопот—1.

В місті Мелітополі—4. Крім того в місті Мелітополі був 1 випадок холери бактеріологічно визнаної. З цих 5 ти випадків—2 було летальних.

За 5-те серпня отримані такі звістки:

В Білій Церкві 5 підозрілих випадків.

В справі поліпшення долі учительства середніх шкіл.

Представлені на розгляд і затвердження ради міністрів нові штети учителів середніх шкіл, поки-що, досі не затвержені. Рада міністрів не згодилась на „додавки на дорожнечу“ і міністерство освіти переробило штати таким вином, що піднесена буде платня за річні лекції, а саме: в місті І київ (Київ)—260 карб. за годину, в місті ІІ київ (Харків, Одеса, Катеринослав)—240 карб., ІІІ київ (всі губернські міста і Миколаїв)—230 карб., ІV київ (всі останні міста)—220 карб., для учителів з вищою освітою.

Для учителів з середньою освітою й учителям малювання, красномислі, співу, фізичних вправ законопроект ставить: в місцевостях І кл.—235 карб., ІІ кл.—215 карб., ІІІ кл.—205 карб., ІV кл.—195 карб. за річну годину.

Відповідно до того підвищена буде платня й другим учителям, як, напр., класним вихователям і т. п.

Звірянець і вищі державні установи. На останньому засіданні вищої комісії по розробленню й виконанню плану забудування вільних земель району м. Києва й його пригородів ухвалено визнати принципово бажаним збудування на місці Звірянці й на прилеглому до нього участках землі задовольняючого всім культурним вимогам і з'єднаного з Київом зручними й швидкими засобами руху міста-саду, в межах якого могли б розміститися усі вищі державні установи, маючи на увазі й помешкання для слугачів.

3 цього приводу вища комісія звертається до всіх вищих державних установ з проханням дати відомості, які й в якому розмірі потрібні помешкання для цих установ.

Панахида по Миколі ІІ.

4 серпня у Володимирському соборі коло 12-ї години, якраз, коли громадяне м. Києва збиралися у собор, де стояла труна з останками дорогого українця Івана Матвійовича Стеценка, помолитись останній раз коло його, ще не закопаного у могилу, тіла, була відслужена панахида „пома аннику Божему Миколаю второму“.

Потія на Москву та Петроград.

Потія на Москву для тих, які записалися в міністерстві внутрішніх справ в московський список, відходить в середу, 7-го серпня, зі станції Київ і пасажирний. Посадка о 9 годині ранку.

Потія на Петроград відходить в четвер, 8-го серпня, зі станції Київ і пасажирний. Посадка о 12 годині дня.

Вибух снарядів на Шулявці.

В ніч з 4 на 5 серпня о 1 годині і 50 хвилин над Бендерськими казармами, які знаходяться на Шулявці, появилася величезна полум'я.

причині загорівся один з складів в якому знаходилися ручні гранати, кулі для рушниць, а також і ріжні ракети.

Зараз же німецьке військо почало само гасити пожежу. Згодом за пів години приїхали в допомогу майже всі пожежні команди, а також 2 українські кінні сотні.

Вибух цей зробив не мало переполоху по-між мешканців вулиць: Скоблівської, Дмитрівської, Дикої, частини Львівської, Полтавської, Кадетського шосе і взагалі тих вулиць, які розкинулись у цій районі.

Можна було замітити майже це саме, коли був вибух на Звірянці.

Всі мешканці цих околиць залишали свої квартири і втікали до центру міста.

Вся міліція і уголовно-розшукувальний відділ Лук'янівського району були поставлені на ноги, щоби темні особи не використали собі цей час. На місце вибуху приїхали представники від німецької комендатури, а також від української державної варті. З великими труднощами вдалося прийняти пожежу тільки на самій райок. Жертв людських нема.

Другий наш співробітник оповідає:

Ніч з 4 на 5 серпня для мешканців Шулявки й Лук'янки принесла багато жаху й тривоги.

О другій годині ночі жителі цих районів були розбуджені частими вибухами гарматних набоїв, які іноді переходили в безперестанний грім. Було схоже на те, ніби десь близько було відкрито стрільничу одразу з кількох гарматних батарей. Разом з вибухами гарматних набоїв чувся безперестанний гуркіт рушничної стрільничої, немов без перерви стріляли з кількох кулеметів.

Мешканці верхніх поверхів кинулися спронуку до вікон, які, завдяки духоті, що стояла в повітрі це ввечора, були майже скрізь порозчинені, й угледіли в напрямі, де знаходяться Бендерські казарми, величезне ліхвів'яне загрово, що розляглося широко по небу й палакотило багряними відблиском яскравого полум'я на великому стовпі диму.

Крики жінок, плач переляканих дітей, схвилювані вигуки чоловічих голосів залунали скрізь по прилеглих до району катастрофи вулицях, і заспані перелякани люди, оглядаючись на ходу, напівроздягнені, а іноді й зомісім роззягнені почали висипати з будинків мов горох з мішка, по дворах, вулицях, по майданах, не знаючи до ладу, що діється, не уявляючи, що треба робити, але почувачи, що діється щось страшне й недобре.

Скрізь по покривалі й по димарях високих будинків, освітлених червоним загровом пожежі, обрисовуються темні постаті людей, що повлазили на гору подивитися на страшну картину.

Вибухи не переставали. То слабшали, то гриміли з більшою силою. То там, то тут чулися окремі вистріли з рушниць! То розривалися набої, які силою вибуху на складах далеко розліталися навкруги й рвалися в повітрі.

— Небезпечно стояти у дворі. Зайдемо під ворота,—чується чоловічий голос.

— Куди ви?—чується в другому місці.—Та чекайте-но, Бог з вами... Ще ж нема небезпеки... Не виж тільки тут... Дивіться, яка сила людей в такому ж стеновищі, як і ви, а ніхто ж і на думці не має тікати...

— Ой, ні!—відповідає жіночий голос.—Діти, діти... Коли б же то не діти... Боже...

— Але куди ж вас Бог несе?

— До матері!... на Півальну!

І жінка з дітьми й якимись клуночками, що зібрані похапцем, виходить на вулицю...

Вибухи через півгодини слабшають. Заграва зменшується. На вулицях сила народу. Почала займатися ранішня зоря... Зорісім як у Великодню ніч... Затаракотіли по бурку навантаженим чимсь хури.

Скрізь гомін.

Кажуть про Лису Гору. Про Звірянець...

— Зараз, кажуть, почне горіти склад з 12 дюймовими снарядами,—чується голос.

Всі сполохано прислухаються до цієї страшної звістки.

— Хто це каже?—чується другий голос.

— Проходить якийсь офіцер, розказував.

— Ви б краще заспокоювали дітей, жінок, ніж верзти нісенітницю. Як там 12-дюймові,—тут одні літваторіюмові, та й так, як кіт наплакав...

Почувсь новий сильний вибух. Заграва піднялася вгору й поширилася.

Вільш похливіли позаховувалися під ворота або в під'їзді. Більш сміливі лишилися на вулиці...

Але вибухи все рідшають і врешті їх не чути зовсім. Заграва поволі тухне.

Люде виходять сміливо на вулицю. Поспішають на майдан, у поле, звідки видно казарми. Поле відкрито людям.

Проходить військова частина германців. Стугонить земля під десятками твердо ступаючих ніг. Десь сурмиць пожежний сурмач.

Зоря зайнялася. Посвітлішало.

Скрізь по дахах світло в вікнах. Ніхто не спить.

О 3-й годині все затихло. Більшість починає вертатися додому.

Все заспокоїлося. Але світло в вікнах ще довгенько було видно, поки зовсім не розвіялося.

Федір Дудко.

СПРАВОЧНИЙ ВІДДІЛ.

— У вівторок, 6-го серпня, від 9-ти до 12 год. ранку засідання термінологічної секції. Від 12 год. дня загальне засідання. Доклади:

1) Миколаїв: „Роль і значення провінціальних музеїв в діль познанія свого края“.

2) Проф. Паліев: „Діяльність общества любителів природи в діль розвитку естествознавства історичних знаній“.

3) Яната „Забутки природи Таврії і Криму“. Вечірнє засідання від 7 год. Доклади:

1) Акад. Вернальський „Об організації україн. академії наук“.

2) Проф. Лучицький: „Сучасне становище і чергові завдання геологічних дослідів на Україні“.

3) Доклад Термінологічної секції.

4) Приняття тезисів.

5) Закриття наради.

Редактор—видавець П. Г. Певний.

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Сергій Коломіїцев, офіціалі пол. вюроб. 11—115—71, в Гоголівська 2а 230—

Д-р Черняк, офіц. вєн. В. Житомир, 16, від 9—12 і 5—9. Жил. від 1—2. Тел. 40-01. 815—

ІВАНЕЦЬ ІГОЛОШІТЬСЯ, МАЮ ДЛЯ ВАС ГРОШІ. Вітковицький. 876—

СВІЙ ДО СВОГО! Дрова всіх сортів пропонує склад Бр. Пашенко і Ф. Калініченко, Гавань, конго-ра ч. 58, тел. 38-31. 567—

З середньою освітою шука м. ЕКОН., САДОВН. ЩЕТОВ. і ин. під. сп. Н. Каравайська № 37—2. 879—

ЛІКАРНЯ ДОКТОРІВ-СПЕЦІАЛ. Кож. вєн. офіц. (606-014). Прийм. 9—7. Кузнеця 12. 888—

11 серпня 1918 року, об 11-ї годині ранку, відбується загальне установче зібрання членів клубу Києя в помешканню № 29 по Великій Васильківській вул., б. № 43. 859—

200 руб. указавшему или доставившему ирланд сєтера, Красно-рыжий, бѣлая полоска на лбу, носу, груди, кличка „Лордикъ“. Адресъ: Большая-Васильковская, № 102, писчебумажный магазинъ. Изчеать 27 июля. 896—

Прод. СІЦЛО, пара чобіт і червики, № 44, все нове. Вознесенський спуск 4, п. 4, з вул. від 1—3 891—

Друкарщина на МАШИНЦІ шукає посади. Швидко пише українською і рос. мовою. Несторівська 12, пом. 17. 858—

Переписка на машинці українською мовою приймається на Несторівській вул. № 12, пом. 17. 895—

Центральна

ЕКСПЕДИЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ДРУКУ

Київ, Хрещатик 39.

Надсилає книгарню, просвітам та инш. всі книжки істнуючих видавництв. Робить звичайну знижку, тримаючи за комісію 5 відсотків. Своєчасно подає відомости про нові книжки. Передає передплату на всі українські часосипи.

АДРЕСА: Київ, Хрещатик 39. Цен. Екс. Укр. Др. 641

Мироцький с.-г. школі потрібні 4 вчителі й рахівники з освітою не нижче середньої. Платня коло 300 карб., помешч., паливо, світло. Бажано малосемеїн, бо квартири питання скрутне. Прохання надсилати до 20 серпня до Київської Повітової Народної Управи. 898—

Рівненська Повітова Народня Управа запрошує на посаду завідуючого шкільним відділом Управи. Бажана особа з вищою освітою, службовим стажем і знауча українську мову. Платня до 6000 карбов. на рік. Добові і роз'їзні на кошти Земства. 890—

В канцелярії Першої Української Імени Т. Шевченка гімназії (Гоголівська вул., б. № 27, пом. 3) що сєрєдні і що п'ятничі приймаються прохання до молодшого й старшого півготовчого, до першого, другого, третього й четвертого класів. Також даються ріжні справи по алах, що торкаються гімназії. Канцелярія однина від 3 до 5 год. 892—

УЧИТЕЛІ-УКРАЇНЦІ

з вищою або середньою освітою негайно потрібні в українську гімназію: 1) арифметики та природознавства, 2) французької та німецької мови, 3) української мови. Жалування можливо від 3600 карбов. на рік. На місці треба бути до 20 серпня.

АДРЕСА: м. Оболон, Хорольського повіту на Полтавщині, директору гімназії 893—

О Б'Я В А.

Київська повітова народня управа запрошує на посади 4 завід. народн. с.-г. школами з педагогіч. стажем і 4 помішників ім. Жалування: завід. 4800 карб., 1200 квартирні, помішникам 3200 карб. і 600 карб. квартирні. 899—

О Б'Я В А.

Київська повітова народня управа запрошує медичного лікаря на ново відкритий медичний участок в м. Ірпені. Вибери кандидат з осіб, котрі мають не менш 5 років лікарського стажу, будуть переведені повітовою лікарською радою в серпні цього року. Платня 4800 карб. і на мешкання 600 карб. на рік. Прохання приймаються в лікарському відділі управи (Рейтарська, 37) до 15 серпня. 883—

Київська Губерніяльна Народня Управа запрошує на посаду завідуючого друкарським відділом свідомого українця, доброго знавця справи. Платня 500 карб. на місяць. Потрібні посвідчення про попередню службу. (Володимирська 33). Член Управи П. Тенянко. 884—

О Б'Я В А.

ПО СЛУЧАЮ продається гарнитуръ мягкой мебели, больш. охотн. салоги и офиц. сѣдало. Видѣть: Жиланская 36 кв. 2, отъ 3 до 5 дня. 878—

ХУТОР прол. 22 д. Полт. г. 5 в. от ст. ж. д. Барскал ус. пруд, фрукт. сад., лѣсь, лугъ, пахатъ. Узанать: Фунд. 32 кв. 8, от 6—7 веч. порєдєн. прос. не безпек. 881—

ЗАГУВЛЕНІ мною дієсні документи Варського реального училища і атестат за № 503 і свідоцтво за № 658 на ім'я Іосифа Ільковича Лейкича і до цього часу не вернені. Прошу лічити не дієсними. 877—

В вивіському губерніяльному земстві є вільні посади санітарних і епідемічних лікарів у повітах. Прохання з curriculum vitae надсилати до Санітарного бюро київської губерніяльної земської управи, (В. Володимирська, № 33). 869—

Київ, Державна